

RAZISKOVALNA PLATFORMA ZA SPECIALNE DIDAKTIKE IN SLOVENŠČINA

Prispevek predstavlja interdisciplinarno platformo za specialne didaktike na Univerzi na Dunaju, ki si je kot prednostno nalogo zastavila povezati raziskovalno in izobraževalno prakso ter specialne didaktike umestiti na ustrezno mesto tako v znanosti kot v izobraževanju. Platforma primerja stanje posameznih specialnih didaktik in išče skupne točke, ki naj bi pripomogle k utemeljitvi krovnega teoretskega modela kot mostu med strokami ter napredovanju tega znanstvenega področja. Nakazan je pomen specialne didaktike za slovenščino v zelo heterogenih okoljih izven Republike Slovenije.

Ključne besede: interdisciplinarnost, izobraževanje, pedagoški študij, slovenistika, specialna didaktika, učni proces

1 Uvod

Specialna didaktika se je na mednarodnem znanstvenem prizorišču v preteklih treh desetletjih uveljavila kot samostojna znanstvena veda, vendar se zdi, da se sam pojem (specialna) didaktika kot tak rabi zelo splošno in ni natančno opredeljen, niti niso omenjene razlike med (specialno) didaktiko in z njo povezanimi strokami (zlasti splošno didaktiko, metodiko in pedagogiko).

Sodobna *pedagogika* /poudarila E. J./ stremi k temu, da bi dijaki znali povezovati znanje. Z medpredmetnim pristopom k določenim temam jim razširimo pogled, usmerimo jih na pot spoznavanja, oni pa se nato sami odločajo, kako naprej /.../. (*Delo*, 15. 1. 2007.)

Gimnazijski profesorji so odlični predmetni strokovnjaki, premalo pozornosti pa posvečajo *didaktiki* /poudarila E. J./ oz. temu, kako dijake pripeljati do razumevanja vsebin, da bodo znali znanje osmisлити, razumeti in tudi uporabiti. (*Delo*, 22. 11. 2004.)

SSKJ nam pove, da gre pri didaktiki za »vedo o poučevanju«, specialno pa je nekaj, kar »se po kaki lastnosti, značilnosti razlikuje od drugih« ali »posebno«. Specialna didaktika je potemtakem veda o poučevanju posebnih vsebin, npr. matematike, zgodovine, slovenščine kot tujega jezika itd.

Eden prvih, ki je namesto pojma metodike uporabljal tudi že pojem specialne didaktike, je bil v prvi polovici 20. stoletja matematik Walther Lietzmann. Izhajajoč iz metodike šolskih predmetov (npr. metodika pouka matematike (Lietzmann 1916)), se je tudi specialna didaktika sprva opredeljevala po predmetih, ki so jih poučevali po šolah oz. je bila močno vezana nanje. Poglobljeno znanstveno raziskovanje tega področja je izoblikovalo »osamosvojitev« specialnih didaktik, ki so presegale okvire šolskih predmetov in se razvile v samostojna raziskovalna področja. Specialne didaktike so potemtakem »posebne znanstveno-raziskovalne vsebine, ki se ukvarjajo z vprašanjem, kako se določena področja dejanskosti in vede o njej vključujejo v vzgojno-izobraževalni proces /.../« (Krakar Vogel 2004: 10). Sem sodijo izobraževalni cilji in poti, ki vodijo do njih, upoštevajoč mnoge spremljevalne dejavnike in tudi organizacijske strukture, ki določajo okvir izobraževalnega procesa. Specialna didaktika je dejavna tako na teoretični kot na praktični ravni, in sicer

»/.../ kot most med teorijo in prakso« izraža uporabna didaktična načela in teoretično izobražuje bodoče učitelje. /.../ Na izvedbeni (operativni, aplikativni) ravni pa je naloga /specialne, E. J./ didaktike /.../ praktično usposablja učitelje za poučevanje na vseh ravneh izobraževanja /.../. (Krakar Vogel 2004: 10–11.)

Univerza na Dunaju se je kot največja avstrijska izobraževalna ustanova srednješolskih učiteljev in učiteljic z ustanovitvijo več centrov za specialno didaktiko¹ odzvala potrebam sodobne izobraževalne prakse. Prav tako se je v primerjavi s prejšnjim študijskim programom število ur obveznega specialnodidaktičnega izobraževanja v okviru pedagoške smeri filološkega študija več kot podvojilo,² tako da je z institucionalnega vidika to področje močno okrepljeno.

Ideja interdisciplinarne platforme za specialne didaktike (Theory and Practice of Subject Didactics), ki je bila ustanovljena oktobra 2009, se je razvila iz potrebe po

1. povezovanju raziskovalne in izobraževalne prakse in
2. ozaveščanju znanstvene skupnosti o pomenu (specialne) didaktike v okviru univerzitetnega in splošnega izobraževalnega sistema. Neposredno

¹ Ustanovljeni so bili centri za didaktiko angleščine, biologije, fizike, geografije, informatike, kemije, matematike, nemščine, psihologije in filozofije, športa, evangeličanskega verouka, katoliškega verouka in zgodovine.

² V okviru pedagoške smeri diplomskega študija je specialnodidaktičnemu izobraževanju namenjenih 13 tedenskih ur.

s tem je povezana potreba po ustreznem vrednotenju znanstvenih dosežkov na tem področju tudi in zlasti pri matičnih disciplinah, v okviru katerih so specialne didaktike pogosto podcenjene in veljajo kot »neznanstvene«.

Gre za nadaljevanje projekta Entwicklung der Fachdidaktiken an der Universität Wien, torej projekta, ki se je ukvarjal z razvojem specialnih didaktik. Slednji je bil zastavljen kot uvod v institucionalizacijo specialnih didaktik na Univerzi na Dunaju (Ecker 2005), ki – poleg posameznih strok, pedagogike in prakse – predstavljajo enega od štirih stebrov pedagoške smeri diplomskega študija. Platforma raziskuje uresničitev formalnih okvirov v univerzitetnem vsakdanu. V tri leta trajajočem projektu se teh vprašanj loteva z avtorefleksijo in empiričnimi raziskavami, ki obetajo oprijemljive rezultate za sodobno didaktično delo v kontekstu posameznih predmetov in napredovanje te znanstvene veje. Za trajnostni učinek in razvoj je potrebna kontinuirana in načrtna raziskovalna dejavnost, ki bo premostila razkorak med stroko ter poučevanjem in učenjem strokovnih vsebin, ki očitno ni samo avstrijsko, ampak vsekakor tudi slovensko, najbrž pa splošno dejstvo:

Ali ste kdaj v zadnjem času, ko se toliko govori o kakovosti naših univerz v primerjavi s tujimi, zasledili med merili kakovosti, da univerza izobražuje odlične učitelje? Prioritete sedanje »akademske kulture« so v poglobljenem ukvarjanju z vedno bolj specializiranimi disciplinami, v objavljanju v čim bolj ekskluzivnih mednarodnih revijah; to je tudi podlaga za nastavljanje in napredovanje univerzitetnih učiteljev. (Delo, 21. 3. 2005.)

Vsebinski razsežnosti platforme se pridružuje strukturnorazvojni izziv v obliki interdisciplinarnega sodelovanja. V odprt dialog je stopilo 12 fakultet, o temeljih specialne didaktike razpravljajo anglistika, biologija, geografija, fizika, germanistika, informatika, kemija, matematika, romanistika, slavistika, šport, evangeličanska teologija, katoliška teologija in zgodovina. Na tej ravni se je medpredmetno sodelovanje izkazalo za zelo uspešno in predstavlja možnost, da dunajske specialne didaktike zgradijo omrežje za interdisciplinarni diskurz, ki bi pripeljal do širšega, tudi meduniverzitetnega in mednarodnega sodelovanja. Tesno vsebinsko in organizacijsko sodelovanje med posameznimi predmeti, temelječe na skupnih interesih in vrednotah, omogoča povezovanje raziskovalnih zmogljivosti in s tem njihovo krepitev v okviru univerze. Porodile so se tudi že prve zamisli o plodni povezavi predmetov, ki jih sicer ne omenjamo v isti sapi, kot sta informatika in slovenistika. V poletnem semestru 2012 je uspešno potekala interdisciplinarna vaja specialne didaktike,³ v okviru katere smo odkrivali razlike in podobnosti med naravnimi in formalnimi jeziki in o njih plodno razpravljali.

³ Univerza na Dunaju, UE Interdisziplinäre Fachdidaktik: Natürliche Sprachen und Formale Sprachen /.../. Wilfried Grossmann, Elizabeta Jenko: <<http://online.univie.ac.at/vlvz?pkey=8506&semester=last>>. (Dostop 5. 7. 2012.)

2 Analiza stanja

Izhodiščno vprašanje, ki smo si ga postavili, se glasi: Kje so skupne točke posameznih specialnih didaktik in kje so razlike med njimi? Odgovori naj pripomorejo k utemeljitvi krovnega teoretskega modela, nekakšnega mostu med strokami.

Ne nazadnje velja omeniti tudi tretji cilj platforme, namreč

3. skrb za znanstveni podmladek.

Organizacijska struktura platforme namreč poleg vodstva, menedžmenta projekta in projektne skupine omogoča bodočim učiteljem in učiteljicam, da se kot mladi raziskovalci in raziskovalke v okviru projekta še bolj poglobljeno soočijo s tematiko specialne didaktike. Nekateri od njih se bodo odločili za podiplomski študij, drugi pa bodo kot multiplikatorji oz. prenašalci interdisciplinarnega teoretskega diskurza svoje izkušnje ponesli neposredno v šole.

Pogoj za kakovostno preobrazbo specialnih didaktik je analiza njihovega dejanskega stanja. Primerjava znanstvenih in pragmatičnih pristopov k reševanju didaktičnih vprašanj na posameznih fakultetah in inštitutih je pokazala, da so didaktični koncepti pa tudi njihove uresničitve pri posredovanju le-teh trenutno dokaj fragmentarne in neenotne. Prav tako se posamezna področja močno razlikujejo glede vrednotenja pomena specialne didaktike. Faza analiziranja še ni zaključena, vendar so se že med prvim sistematičnim pregledovanjem in ocenjevanjem gradiva pokazale občutne razlike med posameznimi predmeti. Na nekaterih inštitutih dunajske univerze je umeščanje specialne didaktike v raziskovalno prakso in znanstveno skupnost zelo razvito, kar potrjujejo aktivni centri in profesure specialne didaktike (npr. matematika in zgodovina), medtem ko si drugi predmeti nemalokrat pomagajo z improvizacijami, ki otežujejo kontinuiran razvoj te znanstvene discipline (npr. romanistika in slavistika).

Projektna skupina se je po uvodni teoretični fazi (ZS 2009/10) razdelila na štiri empirične skupine (ZS 2010–ZS 2010/11), ki naj bi se, vsaka s svojo raziskovalno metodo, zastavljenim ciljem približale iz različnih smeri.

2.1 Intervjuji

Opravljeni so bili po trije poenoteni odprti intervjuji s predavatelj/cami specialnih didaktik, ki služijo analizi konceptov in teorij posameznih didaktičnih paradigem. Poglobljeni rezultati intervjujev bodo razvidni po podrobni analizi in interpretaciji le-teh, vendar so že prve primerjave pokazale precejšnje razlike med strokami. Nekatere specialne didaktike imajo temeljito dodelane didaktične

pristope, ki izhajajo tako iz teorije kot iz prakse oz. slednji konstruktivno povezujejo, pri drugih pa vlada očitno pomanjkanje celostnih konceptov. Tam je didaktika včasih pojmovana kot posredovanje »receptov« za šolski vsakdan. Iz pogovorov s študent/kam/i je postalo razvidno, da so jim sicer več kot dobrodošla prav podajanja izkušenj iz prakse, ki jih pojmujejo kot nekakšna »navodila za uporabo«, da pa si z njimi ne pridobijo jasnega zavedanja o razsežnosti specialne didaktike. Zlasti ob nenehnih hitrih in izrazitih temeljnih družbenih spremembah našega časa je jasno, da praktični nasveti kaj hitro zastarajo, brez razumevanja teoretskega ozadja pa niso prilagodljivi novim in spremenjenim okoliščinam. Učitelji/ce, ki se brez priprav soočijo z zanje nenavadnimi okoliščinami, se težko odzovejo na nove izzive, pa naj bo to multikulturna družba, koncept *gender mainstreaming* ali manjšinska problematika, da jih navedem le nekaj. Prek zavedanja zelo raznovrstnih dejavnikov specialne didaktike lahko učitelji/ce profesionalno vplivajo na dojemanje strokovnih vsebin in prek tega na ustrezne umestitve le-teh v družbi, kar je za slovenščino izven Republike Slovenije ključnega pomena. Zato je treba zagotoviti temeljne premise, katerih splošna veljavnost zagotavlja razvoj predmeta v širšem izobraževalnem kontekstu, k čemur naj pripomore interdisciplinarnost platforme.

2.2 Opazovanje

S pomočjo strukturiranega opazovanja z udeležbo s posebej v ta namen sestavljenim opazovalnim obrazcem so bila po trikrat tri predavanja ali vaje opisane glede na posredovane vsebine in v zvezi z njimi uporabljene postopke in metode, tehnologije in učne pripomočke. V tem kontekstu so nas prav tako zanimali komunikacijski vzorci med poukom, pa tudi čas, ki je namenjen komunikaciji, izmenjavi mnenj in kritični refleksiji.⁴

2.3 Analiza dokumentov

Za vsak predmet so bili zbrani podatki za analizo dokumentov. Koliko učnih enot vsebujejo programi posameznih specialnih didaktik? Kdo je vključen v didaktični izobraževalni program? Kakšen status in katero stopnjo izobrazbe imajo predavatelji/ce? Koliko diplomskih nalog, disertacij in habilitacij je bilo opravljenih na temo specialne didaktike? Koliko raziskovalnega zanimanja je v obliki projektov usmerjenega k specialni didaktiki oz. ali se izvajajo le-tej v podporo? Skladno z znanstvenim vrednotenjem didaktičnih tem na filološkem področju tu v primerjavi z germanistiko občutno zaostajajo anglistika, romanistika in slavistika.

⁴ Zaradi kompleksnosti pridobljenega gradiva konkretnih rezultatov še ni v obliki, ki bi bila primerna za predstavitev javnosti.

2.4 Anketiranje

Avtorica sodeluje v skupini, ki se podrobneje ukvarja z dejavniki specialne didaktike. Empiričnim pristopom intervjuja, opazovanja in analize dokumentov se tako priključuje metoda anketiranja. Med člani/cami projektne skupine smo izvedli dvofazni proces delfi, na podlagi katerega smo se v intenzivnih razpravah dokopali do skupnega imenovalca glede opredelitve pojma specialne didaktike. Potemtakem se vprašanja (ovrednotena in razvrščena po pomembnosti) vseh specialnih didaktik vrtijo okrog

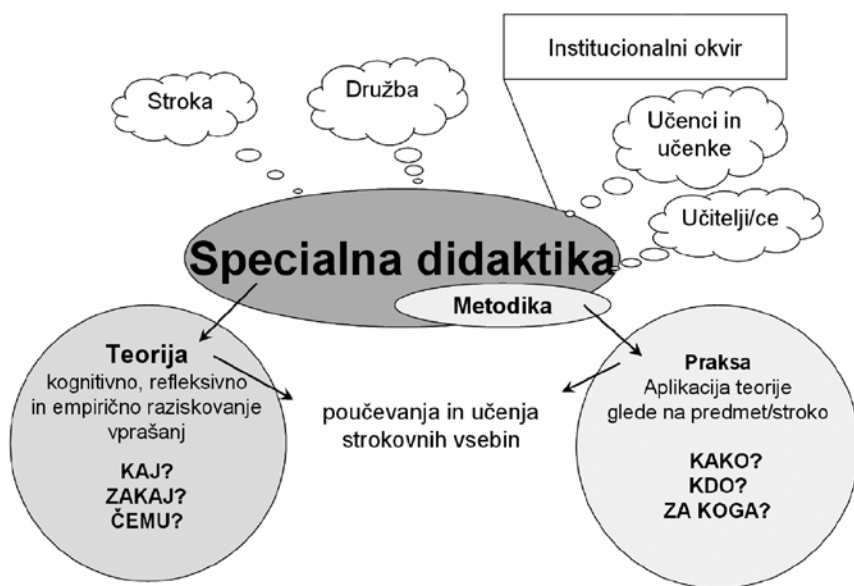
1. posredovanja učnih vsebin. Sem sodita izbira in razvoj primerne učnega gradiva za prenos strokovnega znanja. Pri tem je pomembno poznavanje repertoarja in možnosti oblikovanja pouka in obvladovanje metod izobraževalnega dela (organizacija pouka, oblike motivacije, oblike urjenja, socialne oblike pouka, mediji itd.), prav tako sposobnost primerne izbora le-teh glede na predmet oz. njegovo vsebino in naslovnike. Sem sodi tudi načrtovanje pouka, ki se odvija na mikroravni (priprava na uro) in na mezoravni (celoletna priprava, ki vključuje sestavljanje in izražanje ciljev učnega procesa, njegovo refleksijo in prilagajanje trenutnim danostim). V zvezi s tem velja omeniti model didaktične rekonstrukcije, ki teoretske vsebine stroke usklajuje z izkušnjami in perspektivo učencev in učenk (Kattmann 1997). Makroraven, ki obsega družbene razsežnosti stroke in njihovo vključevanje v učni proces, je primerneje obravnavati posebej.
2. razumevanja učnih vsebin pri učencih in učenkah. Učinkovita specialna didaktika upošteva ozadja in izhodiščne pogoje naslovnikov (tudi t. i. kolektivne izkušnje) in njihovo predznanje; pozna kazalnike napačnega/pravega/celostnega razumevanja vsebin ter tipične vire napak in težav, pa seveda možnosti njihovega preprečevanja. Upoštevajoč formalne okvire izobraževalne institucije in njihove standarde v zvezi s tem ne smemo spregledati preverjanja uspešnosti pouka oz. uresničitev glavnih ciljev pouka pri posameznih učencih in učenkah.
3. družbenih razsežnosti stroke.
4. medstrokovnih razsežnosti predmeta.

3 Dunajski model specialne didaktike v nastajanju

Vpliv raznovrstnih dejavnikov v okviru specialne didaktike, ki spodbujajo (ali ovirajo) prenos znanja, prikazuje grafika (gl. sliko), v kateri so strnjene raziskovalne in praktične izkušnje projektne skupine.

V nasprotju s tradicionalnim poukom, pri katerem sta bili v središču poučevanja prirejeno posredovanje vsebin in ponavljanje le-teh, je vodilni motiv sodobnega

pouka uravnovešenost med dejavniki učnega procesa. To so na eni strani učitelji/ce z nalogo posredovanja strokovnega znanja, opredeljenega in razvitega s strani znanosti. Poučevanje in učenje strokovnih vsebin potekata v dinamičnem koordinatnem sistemu teorije in prakse. Na podlagi kognitivnega, refleksivnega in empiričnega raziskovanja na teoretični osi se vsebine usklajujejo glede na to, zakaj so bile izbrane in čemu naj služijo. Praktična os pa upošteva metodiko, ki, odvisno od naslovnikov, njihovih interesov in potreb ter okoliščin, v skladu z osebnostjo učiteljev in učiteljic nakazuje aplikativne možnosti teorije. Vsi, ki na teoretični osi kot znanstveniki in znanstvenice oz. na praktični osi kot učitelji/ce ter učenci in učenke vplivajo na učenje in njegov potek, so kot del družbe vključeni v širok komunikacijski proces, v katerega vstopajo s svojimi znanstvenimi, strokovnimi, kulturnimi in vsakdanjimi izkušnjami. Večinoma ta komunikacija poteka v določenih, bolj ali manj ozkih institucionalnih okvirih, ki na tej ravni terjajo organizacijska, časovna, personalna in druga usklajevanja. Pojem specialna didaktika bi torej lahko razširili na »vedo o učenju in poučevanju« (namesto »o poučevanju«), ki ga posredno ali neposredno določajo omenjeni dejavniki.

Slika: Specialna didaktika in njeni dejavniki⁵

Osrednja vprašanja specialne didaktike, pojmovane kot uporabne temeljne znanosti, so usmerjena v določanje načel izbiranja vsebin za (različne) naslovnike in v opredeljevanje dejavnikov, ki prispevajo k primernemu oblikovanju učnega procesa oz. v odkrivanje stičišč med vsebino in naslovniki. Rezultati raziskovalnega dela tako tudi neposredno segajo v izobraževanje učiteljev in

⁵ Grafika je rezultat razprav raziskovalne platforme Theory and Practice of Subject Didactics o dejavnikih, ki soustvarjajo specialno didaktiko.

učiteljic in v zvezi s tem pomagajo zastavljati teoretske temelje za napredno specialnodidaktično refleksijo učnih procesov v smislu spojitve temeljnih in uporabnih znanosti v komplementarno celoto. S črpanjem impulzov iz teorije nudi specialna didaktika učiteljem in učiteljicam prihodnosti oporne točke za poglobljeno razmišljanje o poučevanju v institucionalnih okvirih izobraževalnih ustanov, da bodo lahko sledili pospešenim družbenim, političnim, gospodarskim in kulturnim premikom časa. Slednji se v veliki meri odražajo tudi v šolstvu, kar terja suvereno sprotno prilagajanje oblik in vsebin posredovanja znanja in veščin. Obratno pa pomenijo izkušnje iz prakse pomembno povratno informacijo in napotek za nadaljnje raziskovalno delo.

4 Izzivi specialne didaktike slovenščine kot tujega jezika – nekaj pripomb

Da je slavistika v platformi zastopana prav s slovenščino, je bolj ali manj naključje in pogojeno z osebnimi znanstvenimi interesi avtorice. Naključni pa niso ti interesi, saj jih narekujejo posebnosti, ki so lastne slovenščini/slovenistiki na dunajski univerzi, najbrž pa tudi na drugih avstrijskih in verjetno tudi evropskih univerzah.

Preobrazba političnih in gospodarskih sistemov v slovanskih državah je povzročila naraščajoče zanimanje za slovanske jezike kot jezike držav članic (kandidatk) Evropske unije. Povedano drugače: učenje in poznavanje slovanskih jezikov in kultur je postalo moderno, ne nazadnje zato, ker si študentje in študentke s takšnim znanjem obetajo boljše poklicne možnosti. Slovenisti in slovenistke so po naravi dokaj mešana skupina, ki jo sestavljajo (tudi avstrijskokoroški) sinovi in hčere slovenskega in (v vedno večji meri) neslovenskega rodu, z včasih fragmentarnim znanjem slovenskega pogovornega jezika (ali kakšnega narečja), študentje in študentke, ki jim je slovenščina v okviru slavističnega študija drugi ali tretji slovanski jezik, in/ali takšni, ki jim je slovenščina v okviru katerega koli študija fakultativni ali prosti predmet (glej tudi Jenko 2009). S Koroškega prav tako poročajo o načelno povečanem interesu za slovenski jezik pri nemško govorečem prebivalstvu,⁶ kar terja pozornejšo in dejavno skrb za poučevanje in učenje slovenščine. V prvi vrsti je treba poskrbeti za kakovostno strokovno in specialnodidaktično izobrazbo učiteljev in učiteljic, torej med drugim⁷ slovenistov in slovenistk, vpisanih v pedagoško smer diplomskega študija. Izhajajoč iz splošnega, tako rekoč interdisciplinarnega modela specialne didaktike je potrebno opraviti njegovo premišljeno aplikacijo na posebne okoliščine poučevanja slovenskega jezika v Avstriji/na Dunaju/v Celovcu/v Gradcu itd. in ga le-tim prilagoditi. Tudi na Koroškem se zavedajo pomembnosti specialne didaktike za kakovosten razvoj izobraževanja in znanja slovenščine, kar Doleschalova nazorno prikazuje z izjavo deželnega šolskega nadzornika za slovenske srednje in višje šole na Koroškem, Teodorja Domeja:

⁶ V zadnjih letih namreč opazujemo stalno naraščanje vpisa otrok v dvojezične razrede /.../, kar priča o rastočem zanimanju Korošcev za slovenski jezik. Velik del teh otrok ob vpisu v šolo z dvojezičnim poukom nima nikakršnega predznanja slovenščine /.../ (Doleschal 2009: 97).

⁷ Poleg univerz se z usposabljanjem pedagoških poklicev ukvarjajo tudi pedagoške visoke šole, ustanove za predšolsko vzgojo itd.

Na Koroškem nimamo nobenega profesionalnega delovnega mesta ali pa institucije, ki bi se ukvarjala z metodiko in didaktiko pouka slovenščine v takih razmerah, kakršne vladajo na Koroškem. /.../ Dobro bi bilo, da bi v okviru slovenistike ali celo interdisciplinarno /.../ nastal center, ki bi se dejansko znanstveno posvetil tem izzivom poučevanja slovenščine v zares zahtevnih razmerah. (Doleschal 2009: 101.)

Z znanstveno profesionalnostjo in interdisciplinarnostjo platforma Theory and Practice of Subject Didactics izpolnjuje dva glavna kriterija, pomembna tako za mikrokozmos manjšine (in, kot smo videli, tudi dela večinskega prebivalstva) na Koroškem kot tudi za mikrokozmos slovenistike v okviru slavistike na Dunaju. Pod okriljem platforme pa je naloga slavistike/slovenistike, da utemelji slavistično/slovenistično didaktiko in bodočim učiteljem in učiteljicam posreduje danim okoliščinam prilagodljiv sistem specialne didaktike. Uresničitev tega projekta terja tako organizacijske kot personalne in tudi materialne strukture, ne nazadnje pa tudi razširjeno znanstveno perspektivo. Na domači strani dunajske, v neslovanskem svetu največje slavistike lahko preberemo:

Slavistika kot veda o slovanskih kulturah, jezikih in književnostih ima v Avstriji daljšo in intenzivnejšo tradicijo kot v katerikoli drugi neslovanski državi na svetu. Z dunajsko slavistiko so povezana mnoga zvoneča imena, med drugimi tudi ime prvega profesorja stolice Frana Miklošiča /.../. Danes je dunajska slavistika največja raziskovalna in izobraževalna ustanova za slovanske jezike, književnosti in kulture na svetu. /Prevod E. J./⁸

Platforma naj prispeva k dozorevanju spoznanja, da se morajo kulturam, jezikom in literaturam z enakopravnim znanstvenim statusom pridružiti tudi specialne didaktike,⁹ tradiciji tok časa, glede na izvedljivost programov pa edini redno zaposleni učiteljici slovenščine personalna okrepitev. Pomemben delež k zaokroženemu vtisu slavistike bi tako lahko prispevala prav slovenščina s svojimi specifikami – od Miklošiča, sinonima za nastanek slavistike na Dunaju, pa do še neimenovane osebe oz. do ustanovitve »katedre za slovenistiko na dunajski univerzi«,¹⁰ ki sicer predstavlja del 6. člena *Delovnega programa o sodelovanju v kulturi, izobraževanju in znanosti* med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Avstrije za obdobje od 2008 do 2012, za katerega pa se, glede na letnico, zdi vse manj verjetno, da bo tudi (pravočasno) uresničen.

⁸ »Die Slawistik als die Wissenschaft von den Kulturen, Sprachen und Literaturen der slawischen Länder hat in Österreich eine längere und intensivere Tradition als in jedem anderen nichtslawischen Staat der Erde. Mit der österreichischen Slawistik sind viele klangvolle Namen verbunden, so unter anderem Franz von Miklosich, der erste Wiener Lehrstuhlinhaber /.../. Heute ist die Wiener Slawistik die weltweit größte Forschungs- und Lehrstätte für slawische Sprachen, Literaturen und Kulturen.« <<http://slawistik.univie.ac.at/institut/historisches/>>. (Dostop 2. 2. 2011.)

⁹ Na Dunaju je možen vpis pedagoške smeri filološkega študija bosanščine/hrvaščine/srbščine, češčine, poljščine, ruščine, slovaščine in slovenščine.

¹⁰ Ministrstvo za kulturo RS: <<http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Podatki/msporazumi/medministrski/AVSTRIJA.pdf>>. (Dostop 23. 2. 2011.)

Literatura

Delo: <http://bos.zrc-sazu.si/s_beseda.html>. (Dostop 25. 2. 2011.)

Doleschal, Ursula, 2009: Infrastruktura in razvoj slovenščine in slovenistike na Koroškem. Stabej, Marko (ur.): *Infrastruktura slovenščine in slovenistike*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik (Obdobja 28). 97–101.

Jenko, Elizabeta, 2009: Učenje in študij slovenskega jezika na dunajski univerzi. Stabej, Marko (ur.): *Infrastruktura slovenščine in slovenistike*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik (Obdobja 28). 185–189.

Kattman, Ulrich, et al., 1997: Das Modell der Didaktischen Rekonstruktion – Ein Rahmen für naturwissenschaftsdidaktische Forschung und Entwicklung. *Zeitschrift für Didaktik der Naturwissenschaften* 3. 3–18.

Krakar Vogel, Boža, 2004: *Poglavja iz didaktike književnosti*. Ljubljana: DZS.

Lietzmann, Walther, 1916: *Methodik des mathematischen Unterrichts: Handbuch des naturwissenschaftlichen und mathematischen Unterrichts*. Leipzig: Quelle & Meyer.

Ecker, Alois (ur.), 2005: *Fachdidaktik im Aufbruch*. Frankfurt na Majni: Peter Lang, Europäischer Verlag der Wissenschaften.

Inštitut za slavistiko na Univerzi na Dunaju: <<http://slawistik.univie.ac.at/institut/historisches>>. (Dostop 2. 2. 2011.)

Ministrstvo za kulturo RS: <<http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Podatki/msporazumi/medministrski/AVSTRIJA.pdf>>. (Dostop 23. 2. 2011.)

Platforma Theory and Practice of Subject Didactics: <<http://fplfachdidaktik.univie.ac.at>>. (Dostop 31. 1. 2011.)

SSKJ = *Slovar slovenskega knjižnega jezika*: <<http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>>. (Dostop 21. 2. 2011.)

Univerza na Dunaju: <<http://online.univie.ac.at/vlvz?pkey=8506&semester=last>>. (Dostop 5. 7. 2012.)